

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Svenska Pistolskytteförbundets remissvar på Ju2024/01121 SOU 2024:31 Betänkandet ”En ändamålsenlig vapenlagstiftning”

1. Inledning

Härtill inbjudna, tackar Svenska Pistolskytteförbundet (hädanefter SPSF) för möjligheten att få yttra sig över 2022 års Vapenutredning, och lämnar härmed sitt yttrande.

2. Sammanfattning

- SPSF välkomnar utredningens ambition att skapa en omarbetad, sammanhållen och överskådlig vapenlagstiftning. Förbundet anser dock att utredningen på flera viktiga punkter inte lyckats med uppdraget att ”...skapa ett regelverk som inte i onödan försvårar för legala vapenägare...”. Tvärtom kommer man med flera förslag i motsatt riktning.
- Utredningen visar upp en fundamental oförmåga att skilja legalt vapeninnehav från kriminellt handhavande av illegala vapen, att analysera adekvat statistik vad gäller vapenbrottslighet samt har en problematisk syn på begreppet ”behov”.
- Utredningen myntar det nya, grumliga men demoniserande begreppet ”samhällsfarliga vapen”. SPSF avstyrker att detta används.
- Utredningen vill ge Polismyndigheten möjlighet att väga ”nytta” mot ”risk för allmän ordning och säkerhet”, men kriterier för nytta anges inte. Eftersom Polismyndigheten inte har något främjandeuppdrag vad gäller legalt skytte är risken stor att myndigheten alltid finner att riskerna är större än nyttan. SPSF avstyrker därför att myndigheten får detta mandat.
- Utredaren föreslår primärt inte ett avskaffande av femårslicenser, men tar pliktskyldigt fram ett sådant, utformat att eliminera de avsedda förbättringarna. SPSF avstyrker såväl att femårslicenserna behålls som utredningens alternativa förslag. Vi föreslår istället ett enklare anmälningsförfarande från föreningarnas sida.
- Förslagen att ersätta kravet på ”synnerliga skäl” med ”särskilda skäl” för att få tillstånd för enhandsvapen öppnar för en möjlig förbättring, liksom förslaget att införa EU:s vapenpass för inresa. SPSF bedömer dock att dessa förbättringar måste följas av förändrad tillämpning för att de ska ha något praktiskt värde.
- Förbundet bejakar utredningens uppmaning till Polismyndigheten att initiera (återuppta) en dialog med skytteorganisationerna.

3 Om oss

Svenska Pistolskytteförbundet, grundat 1936, är riksorganisation för de pistolskytteföreningar som har förbundets grenar på sitt program. Förbundet är också en frivillig försvarsorganisation¹ som bland annat tillhandahåller skytteinstruktörer och specialister för Försvarsmakten. Exempel på våra tävlingsgrenar är fältskjutning, precisionsskjutning, magnumfältskjutning, Precision Pistol Competition², militär snabbmatch, SRA³ och springskytte. Förbundet har cirka 30 000 medlemmar i nära 500 föreningar.

4 Begränsningar och allmänt

SPSF:s svar begränsar sig till enskildas och sammanslutningars innehav av licenspliktiga vapen för målskjutning, och då enhandsvapen och halvautomatiska gevär, samt magasin, ljuddämpare, ammunition och licenspliktiga vapendelar till dessa.

I det följande (kap. 5) utvecklar vi några av de viktigaste problemen med utredningens betänkande. Sammantaget illustrerar de varför utredningens resultat vad gäller de lagstiftningstekniska lösningarna i många fall blir felaktiga och kontraproduktiva.

Avslutningsvis (kap. 6-7) gör vi en detaljerad kommentar till de författningsförslag som utredningen för fram.

5 Övergripande synpunkter

I princip välkomnar SPSF utredningens ambition avseende att skapa en omarbetad, sammanhållen och överskådlig vapenlagstiftning. Men av regeringen fick utredningen som huvudsakligt uppdrag att ”skapa ett regelverk som inte i onödan försvårar för legala vapeninnehavare som jägare och sportskyttar samt att göra regelverket mer överskådligt och lättillgängligt” (tilläggsdirektiv till utredningen, dir. 2023:50). Vi menar emellertid att utredningen, trots en del pliktskyldiga uttalanden om värdet av jakt och målskytte för viltvård och försvar, på ett övergripande plan misslyckas helt med att lösa detta uppdrag. Orsakerna härtill är de följande. Utredningen

- i) uppvisar en fundamental oförmåga att särskilja legalt vapeninnehav för legala ändamål som jakt och målskytte från kriminellt användande av illegala vapen för brottsliga syften, särskilt genom att bekänna sig till den empiriskt sedan länge falsifierade ”läckage teorin”, som anger att det finns ett direkt samband mellan antalet legala vapen i ett samhälle och antalet fall av illegala vapen som missbrukas av kriminella,
- ii) saknar förmåga att analytiskt hantera den statistik om vapenvåldet i Sverige som den själv presenterar i utredningstexten,
- iii) definierar vissa godtyckligt valda vapentyper som ”särskilt samhällsfarliga”, trots att det är ostridigt att alla skjutvapen är liv- och intentionslösa föremål som endast i händerna på mänskliga aktörer kan bli mer eller mindre farliga,

¹ Enligt Förordning 1994:524 om frivillig försvarsverksamhet.

² Banskyttegren som skjuts i olika skjutställningar, på olika avstånd och olika tider.

³ Sovelletu Reserviläis Ammunta, ”tillämpat reservistskytte”. För militär personal.

- iv) har vidare en djupt problematisk syn på begreppet ”behov” i vapenlagstiftningen.

5.1 Utredningens felaktiga utgångspunkter vad gäller illegala respektive legala vapen

Föreställningen att ”alla illegala vapen har en gång varit legala i Sverige” var under lång tid, med början för omkring 20-25 år sedan, ett dominerande budskap från officiellt håll i svensk vapendebatt. Inte minst den dåvarande Rikspolisstyrelsen förmedlade detta, i sitt dåvarande arbete för att skärpa reglerna för legalt vapeninnehav. Detta fick också ett tydligt politiskt avtryck, t. ex. i propositionen *En skärpt vapenlagstiftning*, 1999/2000:27:

Huvuddelen av de skjutvapen som illegalt cirkulerar i Sverige är vapen för vilka tillstånd finns men som har stulits från deras rättmätiga innehavare. Vidare är det sannolikt så att de flesta brott som begås med vapen genomförs med vapen för vilka tillstånd en gång beviljats. (s. 27)

Även om detta inte är den nuvarande utredningens explicita ståndpunkt, framgår kopplingen ändå tydligt i utredningens utgångspunkter (s. 35f):

En vapenlagstiftning kan enligt vår uppfattning inte utformas utan hänsyn till samhällets problem med skjutvapenvåld och risken för terroråd och andra massskjutningar. En alltför generös lagstiftning kan öka risken för att legala vapen avleds till den illegala marknaden eller att personer missbrukar möjligheten att få vapentillstånd för att skaffa sig vapen i syfte att begå våldsdåd.

Begreppet ”avledning”, dvs föreställningen att legala vapen läcker till den illegala marknaden, är ett centralt sådant i utredningens tänkande. Utredningen hävdar således att det är just detta som gör att legalt innehav av skjutvapen för både jakt och målskytte måste omgärdas av mycket stränga regler:

Om vapengarderoben för jakt utökas påtagligt och detta leder till en stor ökning av antalet jaktvapen i landet kan det dock inte uteslutas att avledningen till den illegala marknaden ökar, och detta särskilt om de brottsbekämpande myndigheterna mer effektivt än i dag klarar av att strypa tillgången till illegala vapen. (s. 352)

Utredningens hela fundament vad gäller vikten och behovet av synnerligen strikt lagstiftning vad gäller civilt, legalt vapenägende bygger på denna tankegång. Den omfattar alltså en mekanistisk, förment kausal syn på legalt vapenägende; ju fler legala vapen det finns i ett samhälle, ju fler illegala vapen finns det där. Den kompletteras i utredningen med den mycket märkliga föreställningen att ett än större läckage från den legala till den illegala vapenmarknaden skulle uppkomma om de kriminella inte längre kan skaffa sig insmugglade vapen. Den senare idén innebär alltså att de svenska rättsvårdande myndigheterna skulle ha möjlighet att hermetiskt sluta Sveriges gränser och/eller granska alla försändelser och transportfordon som kommer in till landet. Detta är, särskilt med det svenska EU-medlemskapet i åtanke och den fria rörlighet för människor och varor som det innebär, en befängd tankegång. Det är ytterst anmärkningsvärt att utredningen för fram den.

Det finns nämligen sedan decennier relevant statistik som visar att läckageteorin, eller ”avledningen” i utredningens jargong, inte alls stämmer – och sannolikt aldrig har gjort det. Denna statistik redovisas dessutom i utredningen, som emellertid inte förmår använda den analytiskt. Så refererar t ex utredningen (s. 227f) en myndighetsgemensam rapport från Tullverket och Polismyndigheten (Ju2023/01560-1), som anger att det under år 2021 i samband med brott beslagtogs 593 hel- eller halvautomatiska skjutvapen. Nio (9) av dessa kunde spåras tillbaka till en legal ägare i Sverige. Detta är 1,5% av samtliga dessa beslagtagna vapen. 98,5% av de beslagtagna vapnen var alltså högst sannolikt insmugglade. Nio ”avledda” vapen ett givet år kan också kontrasteras mot de omkring 2 miljoner vapen som befinner sig i legal ägo i Sverige. Mätt så utgjorde de ”avledda” vapnen 2021 omkring 0,00047% av totalen. I alla andra sammanhang hade detta betraktats som helt försumbart.

Utredningen konstaterar också, stödd på polismyndighetens vapenregister, att det 2022 registrerades sex pistoler och tre revolverar som stulna (s. 428f). 2023 stals enligt samma register fyra pistoler och sju revolverar. Sett i ljuset av de 130 000 pistoler och revolverar som innehas av legala, civila ägare i Sverige utgör alltså de stulna vapnen 0,007% av totalen. Även om denna siffra är något högre – vilket är rimligt eftersom totalmängden enhandsvapen är en relativt liten del av den totala mängden legalt, civilt innehavda vapen i Sverige – så är den också försumbar. Den enda slutsats som kan dras av dessa siffror är att legala vapen och legala vapeninnehavare i princip inte bidrar till den kriminella hanteringen av illegala vapen.

Att utredningen trots detta så hårt och så genomgående fokuserar på risken för ”avledning” kan bara förklaras av att den implicit demoniserar vapen i allmänhet och legalt vapeninnehav i synnerhet. Utredningens egen statistisk visar mycket tydligt att legala vapen och legala vapeninnehavare knappt har någon praktisk påverkan alls vad gäller vapenvåldet och den kriminella användningen av vapen i Sverige.

Skjutvapen kan givetvis användas i kriminella syften, men det kan också knivar, yxor, personbilar och lastbilar. Vare sig knivar eller yxor är tillståndspliktiga och både bilar och lastbilar har använts för terrordåd i Sverige utan att krav på förbud av dem rests. Orsaken till detta är givetvis att antalet brott som begås med dessa redskap också är försumbart. Detsamma gäller för legalt innehavda vapen i Sverige.

5.2 Kort om utvecklingen av svensk vapenlagstiftning och skjutvapenvåldet i Sverige

Utredningens grundsyn vad gäller legala vapen blir än mer problematisk när den diskuterar vapenlagstiftningens roll avseende att förhindra skjutvapenvåld genom strikta regler för legalt vapeninnehav (s. 229ff). Den hänvisar till en studie från Brottförebyggande rådet (Brå) som tydliggör att forskningsläget avseende sambandet mellan strikta vapenlagar och minskat dödligt våld med skjutvapen är långt ifrån självklart:

Brå konstaterar att en del studier har funnit att begränsad tillgång till vapen [genom skärpt vapenlagstiftning för legalt innehav] har en hämmande effekt på dödligt våld medan andra inte ser några samband. I någon studie kom man fram till att [legal] tillgång till skjutvapen kan förklara skillnader mellan olika länder men inte nationella trender.

Trots detta är det en grundpremiss i utredningen att vapenlagstiftningen måste vara mycket strikt vad gäller civilt, legalt vapeninnehav för att skjutvapenvåldet i samhället ska kunna hållas nere.

Även här finns det emellertid en empirisk verklighet som helt talar emot utredningens grundläggande utgångspunkter. Under den senaste 25-årsperioden har den svenska vapenlagstiftningen för legalt skjutvapeninnehav skärpts ett tiotal gånger. Nedan följer ett axplock:

År **2000** röstade riksdagen för den ovannämnda propositionen 1999/2000:27, *En skärpt vapenlagstiftning*. Den riktade sig explicit mot det legala vapeninnehavet, och införde bl. a. femårslicenser för enhandsvapen och automatvapen.

2004 publicerades utredningen Ds 2004:32, *Förstärkt kontroll av vapen m.m.* Den hade som explicit mål att det civila, legala innehavet av målskjutningsvapen – särskilt enhandsvapen – skulle hållas nere, och man föreslog bl. a. att en enskild målskytt skulle få inneha maximalt sex enhandsvapen för målskytte. Man misstänkliggjorde härvidlag både skytterörelsen och målskyttarna och på oklara grunder sade man sig vilja agera mot ”okynnesinnehav” av tävlingsvapen.

2006 röstade riksdagen igenom regeringens proposition 2005/06:113, *Ökad kontroll av vapen*. Genom denna lagändring skärptes reglerna för utlåning av (legala) vapen, och läkare fick en generell plikt att meddela rättsvårdande myndigheter när de mött patienter som är olämpliga att inneha (legala) vapen. Samma år gjordes också en förändring i Vapenförordningen (1996:70) där bl. a. antalet tillstånd för enhandsvapen för målskytte för första gången begränsades till tio per vapeninnehavare och för övriga målskjutningsvapen till åtta.

2014 röstade riksdagen igenom ytterligare en proposition 2013/14:226, *Skärpningar i vapenlagstiftningen*. Här infördes bl. a. en tvingande auktorisation av skytteförbund som får inneha legala vapen.

2023 röstade riksdagen, på tredje försöket då den tidigare regeringen två gånger misslyckats att få igenom sin proposition om detta, igenom proposition 2022/23:102 *Genomförande av ändringarna i vapendirektivet*. Den omfattade också ett antal skärpningar av reglerna för legalt vapeninnehav, bl. a. avseende magasin.

2024 kom den nu aktuella utredningen, med titeln *En ändamålsenlig vapenlagstiftning*. Anekdotiskt kan nämnas att detta är första gången på 25 år som en vapenlagsutredning inte i sin titel haft med något i stil med ”Skärpt lagstiftning”, ”Förstärkt kontroll”, ”Ökad kontroll”, eller andra varianter på ökad restriktivitet för legalt vapeninnehav. Trots det argumenterar utredningen både för att ett stort antal restriktioner beträffande legalt vapeninnehav – trots tydliga politiska intentioner om motsatsen – ska behållas, och nya införas.

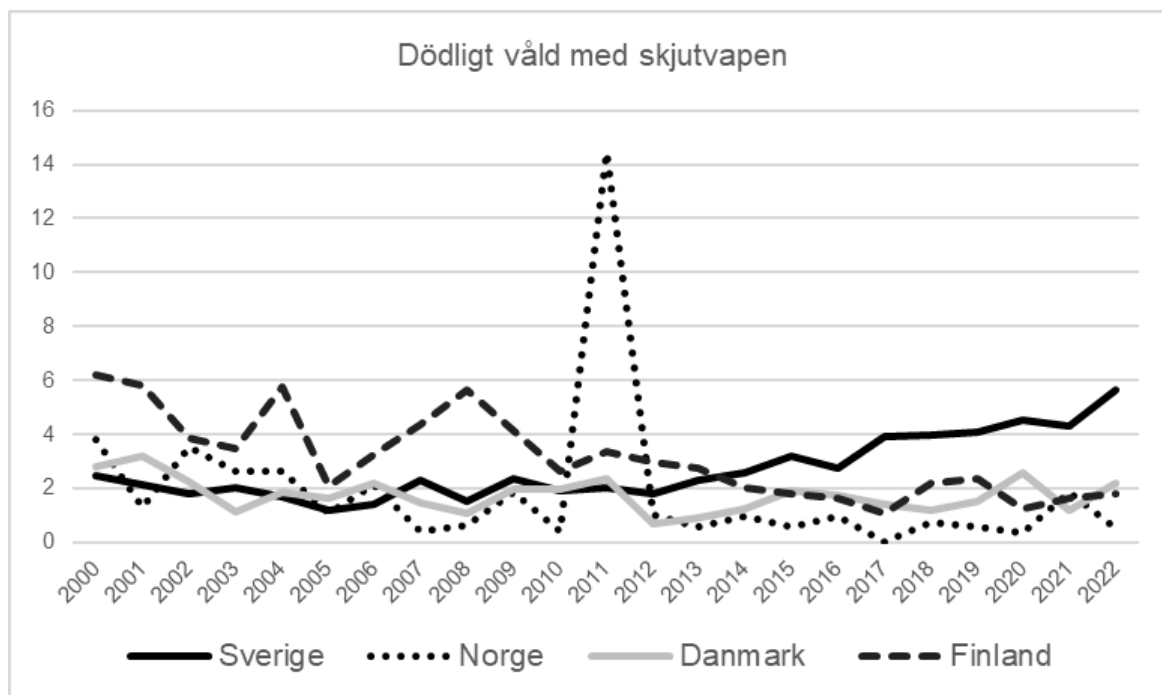
Det stora flertalet av alla dessa utredningar och propositioner har alltså haft det uttryckliga syftet att skärpa reglerna för legalt vapeninnehav, med föreställningen att detta ska hindra en ökad illegal användning av vapen. Ofta är detta explicit uttryckt i utredningsdirektiv och sammanfattningar:

I promemorian lämnas ett antal förslag till ändringar i vapenlagen och vapenförordningen. Ändringarna syftar i första hand till att förhindra att [legala] vapen hamnar på den illegala marknaden, men också till att motverka missbruk, olyckshändelser och brottslig verksamhet med hjälp av legala vapen. (Ds 2004:32 s. 7)

Vi kan dock konstatera att under denna tid, där alltså lagstiftningen för legalt innehav av vapen skärpts ett flertal gånger, har vapenvåldet i Sverige inte minskat. Tvärtom har det, på ett sätt som gör Sverige unikt i Europa, ökat dramatiskt. Brottsförebyggande rådet noterar i sin rapport *Dödligt våld i Sverige sedan 1990 Omfattning, utveckling och karaktär* (Brå Rapport 2024:6, s. 21) följande:

I ett europeiskt perspektiv är det kartlagt att den ökande trenden av dödligt våld i Sverige sedan runt 2013, som främst är kopplat till skjutvapenvåldet, inte observeras i andra länder inom EU (Brå 2021a).

I övriga nordiska länder är trenden i princip tydligt vikande - den norska toppen år 2011 hänför sig till den massaker som Anders Behring Breivik utförde på den norska ön Utøya det året. Dödligt våld med skjutvapen i Sverige har däremot på drygt tjugo år ökat med drygt 200%. Följande graf (Brå Rapport 2024:6, s. 23) tydliggör denna utveckling.

Mäter man sedan 1990, det vill säga innan de ovannämnda seriella skärpningarna av svensk vapenlagstiftning avseende legalt vapeninnehav gjordes, har det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige ökat med över 300%.⁴ Även FN har uppmärksammat det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige och konstaterar att det numera ligger på samma nivå som på Balkan.⁵

Det torde alltså vara ostridigt att alla de skärpningar av lagstiftningen för legalt vapeninnehav som gjorts i Sverige under denna tid inte fått avsedd effekt. Det svenska exemplet visar snarare att oavsett en alltmer restriktiv vapenlagstiftning för legalt vapeninnehav så kan vapenvåldet ändå öka dramatiskt, av helt andra orsaker (t. ex. ökad kriminalitet och ökad insmuggling av skjutvapen).

Det finns därmed ingen anledning att anta att framtida skärpningar av lagstiftning avseende legalt vapeninnehav skulle ha någon märkbar effekt på vapenvåldet i Sverige. Ändå är det de förment positiva effekterna av en mycket strikt vapenlagstiftning för legalt innehav som är hela utgångspunkten för den nu aktuella utredningen SOU 2024:31, trots de kommittédirektiv som klart tydliggjorde att något helt annat – dvs en viss strävan att underlätta jägares och målskyttars legitima utövanden av sina intressen och därmed också möjligheten att inneha legala vapen – skulle stå i centrum för utredningens arbete. Att så inte skedde är mer än anmärkningsvärt.

5.3 Begreppet "samhällsfarliga vapen"

Utredningen vill, av oklara skäl, införa ett helt nytt begrepp i svensk vapenlagstiftning, nämligen "samhällsfarliga vapen". Detta begrepp (trots utredningens påståenden om motsatsen, se t. ex s. 434) förekommer inte i tidigare svenska utredningar och propositioner avseende vapenlagstiftningen. Med detta begrepp menar man omväxlande helautomatiska vapen, enhandsvapen, skjutvapen konstruerade

⁴ Se presentation av professor Amir Rostami, Organiserad brottslighet och kriminell ekonomi (2024), chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://snsse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2024/05/amir-rostamis-presentation.pdf

⁵ Se <https://www.gp.se/nyheter/varlden/sverige-sticker-ut-i-fn-rapport-om-dodligt-vald-i-varlden-.b64f430f-bc5b-4d87-93a3-f5a680b675e4>.

för ”barriärbrytande ammunition” (ett i sig oklart begrepp) och skjutvapen konstruerade för minröjning (s. 290, s. 310f, s. 368f, s. 434f, s. 742 et al.). Det gränsar givetvis till det parodiska att kalla ett liv- och intentionslöst föremål som ett vapen för ”samhällsfarligt”; skjutvapen – i motsats till t. ex. kemiska och biologiska vapen – kan aldrig vara farliga i sig själva, särskilt inte mot samhället som helhet. Deras farlighet är uteslutande en funktion av hur de används. Begreppet ”samhällsfarliga vapen” borde därför inte användas alls.

För SPSF är detta därtill extra problematiskt, eftersom enhandsvapen i regel har en avsevärt mindre eldkraft än de flesta andra former av vapen. Det vanligaste vapnet som laddas med krutfyllda patroner inom SPSF:s skytte – det s. k. nationella pistolskyttet – är en pistol i kaliber .22LR. Detta är ett vapen som är endast något kraftfullare än ett luftvapen. Vad ”farligheten” beträffande enhandsvapen snarare handlar om, är vapnets storlek – som gör det enklare att bära med sig dem dolt. Detta är emellertid uteslutande en fråga om hur den som innehar vapnet *använder* det, dvs. det har inte med vapnets inneboende ”farlighet” att göra. Att som utredningen (t. ex. s. 290f) demonisera legala enhandsvapen genom att utmåla dem som ”särskilt samhällsfarliga” i sig själva är absurt. Absurditeten understryks dessutom, utan att utredningen förstår detta, genom hänvisningar till en BRÅ-rapport som visar att enhandsvapen används i många fall av dödligt våld under 2014-2017. Som visats i 5.2 ovan var sannolikt i princip inga av dessa vapen av legalt ursprung. Utredningen försöker emellertid relativisera detta, genom att påstå att det är ”förhållandevis ovanligt” att legala enhandsvapen stjäls (s. 428), att deras förekomst i anslutning till dödligt våld är ”ganska ovanligt” (s. 434), att de står för en ”en mindre del” (s. 747f) eller en ”relativt liten del” (s. 232f) av de vapen som används i kriminella sammanhang etc. Sakläget är att det extremt ovanligt att legala enhandsvapen används vid dödligt våld och att de står för en närmast mikroskopisk del av annan kriminell vapenhantering.

Denna demonisering av enhandsvapen kommer också till uttryck i utredningens diskussion av huruvida den femårsbegränsning för enhandsvapen som gällt sedan 2000 ska fortsätta att gälla. Utredningen vidgår själv att 80 000 av de ca 130 000 enhandsvapen som idag finns i Sverige (dvs över 60%) har tillsvidare tillstånd (dvs utan tidsbegränsning), och att detta inte verkat innebära att dessa vapen och deras ägare orsakat några problem. Trots detta framhårdar man ändå när det gäller att argumentera för att denna tidsbegränsning, som skapat årtal av problem för landets pistolskyttar till sannolikt ingen nytta alls för det brottsbekämpande arbetet, ska behållas på grund av risken för ”avledning”, dvs. läckage från den legala till den illegala marknaden (s. 467f). Argumentationen framstår, i beaktande av det sakläge som redovisats i 5.2 ovan, som sällsynt illa underbyggd. SPSF avstyrker den därför i sin helhet.

5.4 Begreppet ”behov” i vapenlagstiftningen

Den genomgående oförmåga hos utredningen vad gäller att skilja mellan legala och illegala vapen går igen också i utredningens diskussion av begreppet ”behov” av vapen för målskytte och jakt. Behovsrekvisitet är etablerat i vapenlagstiftningen och som sådant inte kontroversiellt – för att få tillstånd att inneha skjutvapen måste man ha ett legalt acceptabelt behov av detta, t. ex. målskytte. man måste också klara polismyndighetens vandelsprövning ur en rad aspekter. Men eftersom utredningen framhårdar i tron på ”läckageteorins” kausala mekanismer – dvs att fler legala vapen alltid ger fler illegala vapen – blir dess diskussion om ”behovet” av vapen för målskytte färgad av detta:

Det är också mycket viktigt att förhindra att legalt innehavda vapen och vapendelar och legalt innehavd ammunition kommer i orätta händer. (...) Det finns bl.a. därför ett intresse av att antalet vapen som finns hos en viss vapeninnehavare begränsas till det antal som vapeninnehavaren verkligen har behov av” (s. 232f)

Problemet med ambitionen att begränsa ”behovet” på detta sätt är att det, vilket vi de senaste 10-15 åren sett mängder av exempel på, kan missbrukas av den tillståndgivande myndigheten genom att en målskytts behov förnekas av denna. Behovet kvantifieras i regel genom att bestämmelser i

polismyndighetens FAP införs om hur många gånger per år eller per månad man måste använda sitt vapen för träning eller tävling för att man ska anses som tillräckligt ”aktiv” för att behovet ska kvarstå. Den tillståndgivande myndigheten har här, vilket även utredningen faktiskt uppmärksammar, t. ex. krävt tävlingsresultat som belägg för aktivitet även under Covid19-pandemin 2020-2022 – när i princip alla tävlingar ställdes in av smittskyddsskäl (s. 484). Detta är endast ett exempel på de absurda argument som den tillståndgivande myndigheten har anfört för att ”bevisa” att målskyttar inte har något ”behov” av sina vapen.

Enligt vår mening kvarstår emellertid behovet hos en engagerad målskytt även om aktiviteten är begränsad under en längre tid. En kvinnlig pistolskytt som får fyra barn i snabb följd torde inte kunna ägna sig åt pistolskytte i någon större utsträckning under flera års tid, oavsett hur jämställt hennes familjeliv är. Det innebär inte att hennes intresse för pistolskytte och hennes behov av sina vapen upphör, och om de senare då under en fem- eller sexårsperiod ligger inlåsta i ett korrekt anpassat vapenskåp gör det inte vare sig pistolskytten eller hennes vapen ”samhällsfarliga”. Polismyndigheten hade emellertid i detta hypotetiska fall med största sannolikhet dragit in hennes vapentillstånd, eftersom hon inte kunnat uppvisa någon ”aktivitet” med vapnet. Detta faktum, dvs. att den tillståndsgivande myndigheten uteslutande ser ”behov” som en funktion av ”aktivitet”, bortser utredningen helt ifrån, vilket är en svårartad brist.

6 Yttrande över förslaget till ny Vapenlag i detalj

Nedanstående text är indelad enligt författningstexten.

3 kap 2 § 3 stk: SPSF avstyrker och motsätter sig meningen ”Tillstånd till innehav får inte ges om innehav för det avsedda ändamålet av den sortens vapen innebär risk för allmän ordning och säkerhet är oproportionerlig i förhållande till nyttan för ändamålet.” Den ger stort utrymme för godtycke och framtida de facto-förbud utan ändring i lag. Hittills verkar Polismyndigheten ha tillskrivit målskjutning mycket liten eller ingen nytta. Myndigheten har heller inte i vare sig myndighetsinstruktionen⁶ eller i regleringsbrevet för 2024 något uppdrag att främja något av de ändamål för vilka man enligt Vapenlagen kan meddelas tillstånd att inneha vapen.

4 kap 8 §: SPSF tillstyrker att kravet på ”synnerliga skäl” ersätts med ”särskilda skäl”.

4 kap 9 §: SPSF använder inte helautomatiska vapen, men anser att det skulle gagna skyttesporten om kravet på ”synnerliga skäl” ersattes med ”särskilda skäl” även här. Skytte med kulsprutepistol är till nytta för totalförsvaret.

4 kap 12 §: SPSF avstyrker och motsätter sig med kraft att kravet på tidsbegränsning av tillstånd för enhandsvapen kvarstår. Tidsbegränsning högst 5 år föreslås vara oförändrat kvar för enhandsvapen samt lådor och stommar till dito, ”om inte särskilda skäl talar emot”. Hittills har, oss veterligen, ingen enskild målskytt lyckats visa sådana särskilda skäl. Förnyelse av licenser är påtagligt betungande för såväl den enskilde vapeninnehavaren som för skytteorganisationerna, och detta utan att omprövningen ger någon verifierad samhällsnytta.

4 kap 12 §: SPSF tillstyrker förändringen att ett tillstånd ska fortsätta gälla tills ärendet slutligt prövats, om ansökan inges innan giltighetstidens slut, och att den, vid avslag, fortsätter gälla 3 veckor efteråt.

5 kap 2 §: SPSF tillstyrker förslaget att en förändring av vem som har ett betydande inflytande i en sammanslutning ska anmälas till Polismyndigheten.

⁶ Förordning 2022:1718 med instruktion för Polismyndigheten.

5 kap 17-19 §§: SPSF tillstyrker förslagen om kontroll och hantering av tillståndspliktiga föremål.

6 kap 2 § 3 stk: SPSF avstyrker och motsätter sig skrivningen ”Om det finns särskilda skäl får tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin även i andra fall ges till enskilda personer samt sådana sammanslutningar som får ges tillstånd att inneha skjutvapen”. Skrivningen är en skärpning av lagtexten från 2023-07-01, där kravet endast är att det skäligen kan antas att ”egendomen inte kommer att missbrukas”. Detta öppna för en behovsprövningsprocess med okända kriterier, utan synbar samhällsnytta.

6 kap 3 §: SPSF tillstyrker att tiden ett magasin får behållas efter att vapnet försålts utökas.

8 kap 4 §: SPSF föreslår att utöver jakt och tävling ska även övning/träning anses som ett godtagbart användningsområde för införsel utan särskilt tillstånd (gäller enskilda personer som har permanenta tillstånd från behörig myndighet i Danmark, Finland eller Norge). Det är vanligt dels att man är ”träningsmedlem” i en förening i närheten av en fritidsbostad, dels att man behöver skjuta olika prov för att använda vapnet vid en senare aktivitet.

8 kap 5 §: SPSF tillstyrker att det europeiska vapenpasset ges giltighet för målskyttar enligt europeisk kutym. Begreppet ”tävlingskjutvapen” är dock ett odefinierat begrepp, vilket kan vålla problem. I de flesta andra länder skiljer man inte i tillståndet på för vilket ändamål som vapnet får innehas. SPSF föreslår att det europeiska vapenpasset ska gälla för alla skjutvapen och för såväl målskjutning som jakt.

9 kap 6 §: SPSF tillstyrker att det tydliggörs att en sammanslutning får låna ut ett vapen vid upprepade tillfällen.

9 kap 8 § b): Den befintliga regleringen av åldersgränserna vad gäller utlåning till underåriga i detta moment (dvs. att enhandsvapen inte får lånas ut till någon under 18 år, annat än vid övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får ges tillstånd att inneha skjutvapen) försvårar fostran av juniorelitskyttar på enhandsvapen i Sverige. Uppsiktsutlåning av enhandsvapen bör kunna jämföras med övriga vapen i detta hänseende. SPSF föreslår alltså att detta skrivs in i denna paragraf.

12 kap 3 §: SPSF tillstyrker att vapen m.m. får förvaras på annan lika säker plats enligt förslaget, men ifrågasätter om en sådan alternativ förvaring behöver vara tillståndspliktig. SPSF föreslår istället anmälningsplikt. Motiv: det krävs inget förhandstillstånd för att få flytta till en ny stadigvarande bostad.

12 kap 5 §: SPSF anser att regler för förvaring ytterligare ska preciseras i förordning i syfte att ange ramar för Polismyndighetens villkorsställande.

16 kap 1-7 §§: SPSF har inget att erinra mot förslagen om vapenregistren.

18 kap 3 §: SPSF anser att förslaget om överträdelse av ett tidsbegränsat tillstånd att inneha skjutvapen är bättre än nu gällande lag, men att tillstånd inte ska vara tidsbegränsade alls.

18 kap 14 §: SPSF tillstyrker förslaget att mot den som frivilligt lämnar in skjutvapen etc. får åtal endast väckas endast om det är motiverat från allmän synpunkt.

20 kap 11 §: SPSF föreslår att i texten ”Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de förutsättningar i övrigt som ska vara uppfyllda för att tillstånd att inneha eller låna skjutvapen” ska satsen ”eller den myndighet som regeringen bestämmer” utgå. Kraven bör istället framgå av Vapenförordningen.

20 kap 15 §: Se 11 § ovan.

20 kap 22 §: Se 11 § ovan.

20 kap 24 §: Se 11 § ovan.

7 Yttrande över förslaget till ny Vapenförordning i detalj

Nedanstående text är indelad enligt författningstexten.

3 kap 1 §: Informationen om befintligt innehav finns i vapenregistret, varför 1 stycket, punkt 4 bör utgå.

3 kap 6 §: De uppgifter om en sammanslutning som anges i denna paragraf torde redan återfinnas i de i förslaget till VL kap 16 angivna, nya registren, varför uppgiftslämnande bör ses som onödigt betungande.

4 kap 1 § 3 stk: SPSF tillstyrker förändringarna angående undantag från ålderskraven.

4 kap 3 §, första stycket: ”...*visa att han eller hon kan handha ett sådant vapen som ansökan avser...*” är en text som kan tolkas på olika sätt. Den har 2024 av en förvaltningsrätt⁷ för första gången bedömts vara något utöver styrkt skjutskicklighet med enhandsvapen enligt 80-årig praxis (SPSF Guldmärke etc.), oklart vad. Förordningen bör ange ramar för vad som behöver visas.

4 kap 12 §: Texten ”...mycket kvalificerat behov...” för enhandsvapen överensstämmer inledningsvis med nuvarande skrivning, vilken resulterat i en orimligt snäv tillämpning. Inte ens en regerande världsmästare har ansetts ha ett mycket kvalificerat behov. SPSF uppfattning är att den som uppfyller de grundläggande kraven för ytterligare vapen och avser ta upp en skytteform som denne inte har ett lämpligt (”lämpligt” till skillnad mot ”kan tillgodoses genom befintligt vapeninnehav” – tävlingsskytte går ut på att skjuta så bra som möjligt och därmed bättre än konkurrenterna) vapen för, har ett tillräckligt behov. SPSF är tveksamt till om den nya skrivningen kommer att förändra rättstillämpningen.

4 kap 20 §: SPSF tillstyrker förändringen att den som har godtagbar anledning och inom överskådlig tid kan antas uppfylla samtliga förutsättningar för innehavstillstånd får ett tidsbegränsat tillstånd att inneha skjutvapen förnyat även om sökanden inte uppfyllt samtliga sådana förutsättningar.

4. kap 21 § 1: Kraven på skjutskicklighet bör regleras i förordningen, inte i föreskrift.

5. kap 5 § 5. SPSF avstyrker att intyget ska behöva innehålla detaljerade uppgifter om fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer på de vapen som ingår i uppdraget, då det innebär att intyget behöver förnyas varje gång sammanslutningens vapeninnehav förändras.

9 kap 6 §: SPSF tillstyrker förslaget att kravet på reparationsförteckning begränsas till yrkesmässiga reparatörer.

15 kap 1 §: SPSF föreslår att ansökan ersätts med anmälan (se VL ovan). Det gör bestämmelsen analog med vad som gäller för den stadigvarande bostaden.

15 kap 6-7 §§: SPSF förutsätter att innebörden av 6-7 §§ är att Polismyndigheten endast får utfärda föreskrifter inom ramen för 12 kap 2 § Vapenlagen. Dagens tillämpning är mycket betungande för många enskilda vapeninnehavare, och lag/förordning verkar inte sätta gränser för föreskrifterna.

22 kap 4 §: SPSF tillstyrker förslaget om Polismyndighetens underrättelseskyldighet, ifall bestämmelser om tidsbegränsning kvarstår.

⁷ Linköping FR 7063-23

Förslag 2025:00 om ändring i vapenförordningen: SPSF tillstyrker förslaget om elektroniska tillståndsbevis, under förutsättning att det inte begränsar möjligheten till gränsöverskridande resande med vapen.

8 Yttrande över utredningen i övrigt i detalj

Nedanstående text är indelad enligt betänkandet.

1.29: SPSF avstyrker förslaget till ändring i förordningen (2006:527) om uppgiftsskyldighet för Tullverket om införsel eller utförsel av skjutvapen. Se kommentarer till 23.14 nedan.

2.2: Av stycket framgår att utredningen haft *möten* med sakkunniga och experter, haft *särskilda möten* med företrädare för Polismyndigheten, men *träffat* företrädare för intresseorganisationerna. SPSF anser att det rått en påtaglig obalans mellan intressenterna.

6.4.4, sista stycket: SPSF delar inte uppfattningen att enhandsvapen är ”särskilt samhällsfarliga”, inte att alla enhandsvapen har potential att vara lika farliga och inte att det i alla lägen behövs en mer restriktiv tillståndsprovning av just enhandsvapen. De vanligaste vapnen i SPSF verksamhet för skyttar under 18 år, sportpistoler i kaliber .22 L.R., torde knappast kunna betraktas som *särskilt* samhällsfarliga.

6.7.1: SPSF delar inte utredarens bedömning att Polismyndigheten bör införa ytterligare aktivitetskrav för vissa halvautomatiska vapen. Sådana krav innebär en belastning för såväl innehavaren som sammanslutningarna, utan att ge en påvisbar nytta.

Förbundet bejakar utredarens uppmaning till Polismyndigheten att initiera en regelbunden dialog med ledande sportskytteorganisationer.

7.6: SPSF delar uppfattningen att en regel om presumerat behov skulle ha begränsad nytta, då det inte finns något normalbehov.

SPSF delar också uppfattningen att det är ganska få personer som drabbas av gränsen för ”mycket kvalificerat behov”. Samtidigt ser förbundet ingen samhällsnytta med denna provning. Den som ska delta i en tävlingsform där denne inte har ett lämpligt vapen har ett behov av ett sådant, detta oaktat om det är vapen nummer 1, 8 eller 11 och oaktat om det är färre eller fler vapen än vad de flesta andra behöver för sitt skytte.

9.7: SPSF vänder sig mot begreppet ”särskilt samhällsfarliga vapen” används om helautomatiska vapen och enhandsvapen. Alla vapen är potentiellt farliga. Det faktum att vissa vapen står högt på de kriminellas önskelista innebär inte att dessa individers brottslighet skulle bli mindre frekvent eller få mindre konsekvenser om de istället skulle få hålla till godo med andra vapen. Ett vapens farlighet beror främst på de händer som håller det.

9.8: Utredaren anser att begreppet ”synnerliga skäl” bör ersättas eller förtydligas, vilket SPSF tillstyrker. Samtidigt skriver dock utredaren att ”Under förutsättning att de krav som rent faktiskt tillämpas idag inte sänks är vår utgångspunkt därför att kravet på synnerliga skäl i 2 kap. 6 § vapenlagen kan ersättas med andra krav utan att det påverkar den svenska vapenregleringen förenlighet med vapendirektivet.” För det första är den faktiska tillämpningen mycket ojämn och i ständig rörelse, för det andra är en förändring som inte alls påverkar tillämpningen meningslös. Det måste stå klart att en ersättning av begreppet ”synnerliga skäl” också ska innebära en ändring av tillämpningen.

9.10.1: SPSF tillstyrker att ”synnerliga skäl” ersätts med ”särskilda skäl”.

9.10.2, ”Omständigheter som bör beaktas vid bedömningen”, sista stycket: Stycket ger intrycket att avsikten är frysa läget. Tidigare praxis bör fortsättningsvis sällan vara vägledande. SPSF bejakar vidare att kraven bör framgå av lag. Under rubriken ”Polismyndighetens föreskriftsrätt” anges att myndigheten även fortsättningsvis bör få meddela föreskrifter om krav på skjutskicklighet och aktivt medlemskap. Här är det av yttersta vikt att säkerställa att förändringen från synnerliga till särskilda skäl får genomslag.

10.2, tabell 10.1: Endast Polismyndigheten har tillgång till underlaget för tabellen, varför en kritisk granskning av frågeställningen inte låter sig göras. Resultatet skiljer sig dock från den subjektiva bedömning som styrelseledamöter i pistolskytteföreningar gör. Beräknas exempelvis antalet utgående femårstillstånd på antalet beviljade sådana fem år tidigare finns andra faktorer, som att vapnet inte visade sig passa skytten eller att skytten fastnat så för sporten att han/hon har bytt till ett mer exklusivt vapen (se även sid 237 om statistik).

10.4-5: SPSF avstyrker och motsätter sig att tillstånd att inneha enhandsvapen tidsbegränsas. Om så ändå beslutas, bejakar förbundet utredarens förslag på sidan 465, ”att Polismyndigheten bör se över aktivitetskraven i samråd med de centrala auktoriserade sportskytteförbunden”, under förutsättning att det är de senare som i kraft av sin kompetens avseende målskytte definierar dessa aktivitetskrav.

Utredarens resonemang bygger på den enligt SPSF felaktiga utgångspunkten att det är mer ont än gott om laglydiga och därtill handhavandeutbildade innevånare äger lagenligt förvarade vapen. Med det osäkra omvärldsläge vi står inför borde det vara tvärtom. Att dessa personer, som investerat tid i att skaffa sig kunskaper och färdigheter i att hantera dessa vapen, och dessutom varit beredda att investera pengar i att anskaffa dessa vapen och förvaring för dem, tvingas avveckla innehavet för att livet i ett övergående skede gör sig påmint och man inte kan fylla de höga kraven, måste vid en samlad bedömning vara fel.

Teorin som utredaren framför, att om ”...exempelvis tillgången på smuggelvapen i Sverige [skulle] minska finns risk för avledning från legala vapenägare ökar” är en lika bisarr som orimlig tankegång (se vidare 5.2 ovan).

Frågor om förnyelse av femårslicenser tar idag alltför mycket kraft från såväl skyttarna som deras sammanslutningar och från Polismyndigheten.

10.5.3-4: SPSF avstyrker utredarens alternativa reglering för att avskaffa femårstillstånden, med tillhörande kontrollapparat, då det synes vara utformat för att eliminera fördelarna med förslaget. Fortfarande kommer en omfattande dokumentation av skytteaktiviteter att krävas av den tillståndsgivande myndigheten.

SPSF föreslår istället att de auktoriserade förbundens medlemsföreningar på den sökandes uppdrag inger ett enkelt intyg om aktivt medlemskap till polismyndigheten och att detta i normalfallet ska accepteras av den senare. Polismyndigheten har redan idag möjligheter att ifrågasätta och återkalla enskilda licenser om den skulle ha rimlig anledning till detta (t.ex. att vapenägaren misstänks för brott). Ett komplext och administrativt krävande kontrollsystem för enhandsvapen gör även fortsättningsvis mer skada än nytta och bör därför inte införas.

10.8: Åtgärderna i 10.8 för att motverka de olägenheter femårstillstånden medger, tillstyrks i det fall tidsbegränsningen ändå behålls.

11.4: SPSF bejakar att tydliga krav ställs på personer som har betydande inflytande i en skytteförening. Dock ser förbundet en svårighet i frågan om prövning av ”övriga omständigheter”, som exemplifieras av ”ekonomiska förhållanden”. Även om det är väl känt att en person i ekonomiska svårigheter kan vara särskilt mottaglig för påtryckningar m.m. är det tveksamt om valberedningen i en ideell och allmännyttig förening ska tvingas undersöka styrelseledamöternas och kandidaternas privatekonomi och se till att fattiga människor inte föreslås för förtroendeuppdrag.

11.7: Utredaren menar att ”Normalt skall anmälan komma in till Polismyndigheten senast samma dag som förändringen träder i kraft”. En ideell förenings årsmöte äger ofta rum på kvällar och helger. Vidare tillträder den nya styrelsen omedelbart i och med att årsmötet förklaras avslutat. ”Normalt” kan alltså denna anmälan knappast inkomma samma dag.

14: SPSF har i sin egen verksamhet inte sett behovet att införa ett system med vapenhanterare, och det innebär ett merarbete. Om det ändå är vad andra skyttesammanslutningar behöver för sin verksamhet så har förbundet inget att erinra.

15: SPSF har inget att erinra mot principen med elektroniska tillståndsbevis, så länge aspekterna med globala gränspassager beaktas.

18.4: SPSF tillstyrker att det tydliggörs att en skyttesammanslutning vid upprepade tillfällen får låna ut ett skjutvapen

19.5: SPSF tillstyrker förslagen om en ökad flexibilitet i var enskilda personers skjutvapen ska förvaras. Dock anser förbundet att det bör räcka med en anmälan var vapnen förvaras, inte en ansökan med tillhörande ansökningsavgift.

SPSF avstyrker utredarens förslag att Polismyndigheten ska få utfärda närmare föreskrifter angående förvaringsutrymmets beskaffenhet, larm etc. och även på vilken plats som vapnen får förvaras. Förbundet avstyrker också den utvidgade behörigheten för polismyndigheten enligt lagförslaget att även i andra fall kunna besluta om förvaringsvillkor för att ett skjutvapen ska få innehas, då detta skulle ge polismyndigheten onödigt stor makt över den enskildes möjlighet att kunna förvara sina skjutvapen.

Idag meddelar Polismyndigheten enligt allmänna råd⁸ en särskild förvaringsföreskrift när den enskildes eller hushållets vapeninnehav övergår 20 poäng. En sådan föreskrift omfattar normalt krav på vapenförvaring i ett värdeskåp Grade 3⁹ eller motsvarande valv. Sådana skåp är mycket tunga och kan vanligen inte tas in i flerbostadshus p.g.a. byggtekniska begränsningar (vikt per kvadratmeter). Trots detta står Polismyndigheten fast vid sina krav som innebär att vapeninnehavaren behöver byta bostad för att kunna uppfylla kraven.

När en sökande kommer upp i mer än 40 poäng, kräver polismyndigheten normalt även ett larm i SSF klass 3.¹⁰ Ett sådant larm är mycket kostsamt och förutom investeringskostnaden på uppåt hundratusen kronor tillkommer månadskostnader på tusentals kronor. Detta är inte rimligt för en privatperson. I realiteten tillämpar polismyndigheten reglerna för vapenhandlare även för privatpersoner i dessa fall.¹¹

Utredaren anför i sista stycket omständigheter relevanta för säkerheten av en viss förvaringsplats. SPSF föreslår därför att regeringen initierar en utredning om vilka krav som bör ställas på den fysiska förvaringen och beslutar om dessa i förordningsform istället för att bemyndiga polismyndigheten att utfärda sådana föreskrifter.

SPSF anser sammanfattningsvis att Polismyndighetens krav på vapenförvaring inte är rimlig. Detta framgår även i en internationell jämförelse. Att kodifiera nuvarande praxis och att utvidga den till att gälla alla vapenägare avstyrks.

19.6: SPSF tillstyrker också de utvidgade möjligheterna till förvaring hos annan.

⁸ FAP 551-3, allmänt råd till 17 kap.

⁹ Standardiseringskommissionen i Sverige standard SS-EN 1143-1

¹⁰ Svenska Stölskyddsföreningens regelverk SSF 130

¹¹ FAP 556-2

19.11: Förvaring av flera innehavares vapen i samma hushåll är idag ett reellt problem. Målskjutning är ofta en sport som engagerar hela familjer, och den är dessutom inte ovanligt att den kombineras med jakt. Nivån 20 poäng i bostaden uppnås då snabbt. Även om det totala vapeninnehavet på samma plats (i samma hushåll) beaktas, avstyrker SPSF att flera innehavares innehav likställs med en innehavares motsvarande förvaringsvillkor. Det måste vara svårare och mer tidsödande att bortföra eller öppna flera skåp än ett enda. Frågan bör kunna behandlas i en utredning som den vi föreslår i 19.5 ovan.

20: Vad gäller utredningens diskussioner om allmän ordning och säkerhet kan sägas att de berörda vapnen ligger utanför det SPSF har att bedöma, men vi vänder oss återigen mot tesen att vissa vapen är "sambällsfarliga". Personer med vapen kan vara sambällsfarliga, vapen i sig själva är det inte. Det finns också risk för en glidning, då en viss vapentyp har använts av sambällsfarliga personer. SPSF anser inte att Polismyndigheten bör få utrymme att neka tillstånd för en viss vapentyp till ett visst ändamål med hänvisning till "allmän ordning och säkerhet" på det sätt som utredaren beskriver, då en reglering kommer att kunna glida över även till andra vapentyper.

20.7.4 SPSF avstyrker att högre aktivitetskrav ställs för vissa halvautomatiska skjutvapen. Nyttan bedöms inte överväga den belastning det enligt vår uppfattning ger att administrativt hantera ett aktivitetskrav – något som SPSF har lång och negativ erfarenhet av.

20.8: SPSF motsätter sig begreppet "oproportionerligt sambällsfarliga vapen" och avstyrker att denna bedömning skall vara en grund för avslag.

23: SPSF tillstyrker och bejakar förslaget att målskjutningsvapen ska kunna införas med det europeiska skjutvapenpasset. Förbundet finner samtidigt Polismyndighetens inställning märklig och defaitistisk, såsom den beskrivs i andra stycket på sidan 860.

23.13: SPSF avstyrker förslaget att vapen som förs in i Sverige med stöd av det förenklade förfarandet (vapenpasset) ska visas upp vid in- och utresa. Merparten av EU:s inre gränser passeras idag med vapen på samma sätt som utan vapen, d.v.s. utan att stanna. Tullverket, liksom motsvarigheten i många andra länder inom EU, är inte heller alltid fysiskt närvarande vid alla övergångar av EU:s inre gränser. Notera att övriga EU-länder fortfarande hyser tilltro till vapenpass från Sverige, trots den situation med organiserad brottslighet landet befinner sig i.

23.14: Analogt med föregående avstyrker SPSF att Tullverket ska anmäla den förenklade införseln till Polismyndigheten. Likaså avstyrks att rapportskyldighet ska införas för införsel som sker med stöd av permanenta innehavstillstånd från myndigheter i Danmark, Finland eller Norge.

25: SPSF bejakar utredarens förslag om att Polismyndigheten bör initiera en regelbunden dialog med organisationerna och tillskapandet av en kontaktkanal. Den brist på dialog som rått sedan 2018 är ohållbar.

26.3.4: SPSF tillstyrker förslagen om förändringar om en lindring av straffsatser för den som missar en förnyelse. Vår grundläggande hållning är dock fortsatt att tillstånd inte bör tidsbegränsas.

29.23.7: Konsekvenser [av förslagen] för legala vapenägare: Utredaren skriver att "Olägenheterna av femårstillstånden minimeras på flera olika sätt". Olägenheterna minskar onekligen något, men är fortfarande betungande och oproportionerliga.

Mike Winnerstig
Styrelseordförande

Nils-Anders Ekberg
Generalsekreterare